

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 peti à Din 2.—, do 100 vrst 250 Din, večji inserati peti vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Neprestane demonstracije po vsej Dalmaciji

Naraščajoče ogorčenje radi ratifikacije nettunskih konvencij — Usodne posledice konvencij se že kažejo. — Invazija italijanskih delavcev — Žandarmerija in policija morata demonstracije s silo udušiti

— Split, 17. avgusta. Po vsej Dalmaciji je zavladalo nepopisno ogorčenje radi ratifikacije nettunskih konvencij. Prebivalstvo je zlasti ogorčeno, ker so bile sprejete konvencije brez sodelovanja in kljub protestom legitimnih predstavnikov najbolj prizadetih krajev. Hrvatske, Dalmacije in Slovenije. Po vseh mestih in večjih industrijskih krajih se vrše vsakodnevne protestne demonstracije, pri katerih sodeluje vse prebivalstvo brez razlike stanu in strankarskega prepričanja. Pristaši vladnih strank sedaj še hitreje zapuščajo svoje stranke in se pridružujejo KDK.

Od vlade imata orožništvo in policija strog ukaz, da morata za vsako ceno preprečiti vsako demonstracijo proti ratifikaciji ali proti vladi. Zato tudi policija povsod z brutalno silo nastopa proti demonstrantom. Policijski zaporji so prenapolnjeni, nad aretiranci pa izrekaio najhujše kazni. Vse to pa ogorčenje le še povečuje in je kakor prillivanje olja v ogenj. Demonstracije se ponavljajo zato vsak hip in se širijo tudi v manjše kraje.

Že prvi dnevi po ratifikaciji nettunskih konvencij so pokazali, kako škod-

ljive so te konvencije za naš narod. Italijanska podjetja v Dalmaciji so takoj odpovedala službo mnogim domačinom in že naslednje dni so priromali novi delavci iz Italije, ki uživajo po konvencijah iste pravice in ugodnosti kakor domači delavci. Domačini so brez kruha in zaslužka. Italijani pa so zasedli vsa boljša mesta. Domače delavstvo je silno ogorčeno. Nekateri so poskušali iti v Italijo, da bi tam dobili kakoršenkoli zaslužek. Toda Italijani so jim kar odkrito povedali, da o tem ne more biti niti govora.

Do ogorčenih demonstracij je prišlo sinoči tudi v Šibeniku. V šibeniško pristanišče je včeraj prvič po evakuaciji zopet priplula italijanska ladja, naložena z južnim sadjem iz Italije. Italijani so se takoj hoteli poslužiti ugodnosti, ki jih imajo po nettunskih konvencijah in preplaviti naše trge s svojim sadjem. S tem bi bili domači sadjarji seveda občutno prizadeti. Zato so demonstranti zahtevali, da se parnik zopet vrne, odkoder je prišel. Policija je bila brez moči spriti ogromne mase, ki se je zbrala v pristanišču, da prepreči izkrcaje sadja. Italijani so čez nekaj časa res odpluli.

Seveda so naše oblasti čutile potrebo, da demonstrante takoj polove in

jih vtaknejo v zapor. Batf se je, da bo v Dalmaciji prišlo do sličnih prizorov, kakor so se nedavno odigrali v Beogradu pred dijaškim domom in Ruskim carjem, kjer je Koroševa policija prevala kri onih nacionalistov, ki so protestirali proti takrat samo nameravani ratifikaciji nettunskih konvencij. Ogorčenje proti dr. Korošču je v vsej Dalmaciji nepopisno. Po nekod so pokrenili akcijo, da se organizira bojkot vseh italijanskih podjetij in njihovih proizvodov, da vsaj na ta način preprečijo najhujše posledice nettunskih konvencij.

Največje ogorčenje vlada proti italijanski tvornici cementa «Sufid» v Splitu. Italijanski lastniki so odpovedali službo skoro vsem domačinom. Najboljša mesta so imeli že sedaj italijanski državljani, za prihodnje dni pa je napovedan prihod novega transporta italijanskih delavcev. Podjetje namerava sedaj še razširiti, da bodo lahko zaposlili čim več Italijanov.

Prav tako so tudi agenture italijanskih parobrodskih društev začele «reorganizacijo». Otvoriti nameravajo celo vrsto novih plovnih linij, tako da bodo popolnoma izpodrinile domača podjetja. Na svojih parnikih imajo zaposlene seveda le italijanske mornarje.

Tudi v Beogradu že napovedujejo skorašnjo temeljito spremembo režima

Govori se o važnih avdijencah na Bledu. — Okrvavljena skupščina se najbrž ne bo več vrnila s počitnic. — Nove kombinacije o nevtralni volilni vladi.

— Beograd, 17. avgusta. Ker so se vsi poslanci razšli na svoje domove, je zavladalo v Beogradu popolno politično zatišje. Danes dopoldne ni bilo za beležiti niti enega važnejšega dogodka. Tudi večina ministrov se pripravljala, da zapusti Beograd. Mnogi bodo ali so že odpotovali na Bled, kamor je z odhodom kralja prenešeno težišče političnega življenja. V tukajšnjih krogih se mnogo govori, da bo prišlo na Bledu do zelo važnih dogodkov. Tako se med drugim govori tudi o predstoječi avdijenci Svetozarja Pribičevića, ki se naj bi vršila še pred ljubljansko sejo vodstva KDK. Opažati je, da je zavladala v tukajšnjih krogih glede zahtev KDK velika popustljivost in niti več ne odklanjajo niti avtonomije prečanskih pokrajin niti revizije ustave. V tisku se o tem zaenkrat še ne razpravlja povsem javno in v odkriti, vendar pa se za kulise v beograjskih krogih naglašja, da je to edini pametni izhod iz sedanjega nevdržnega položaja.

Splošno mnenje beograjske politične javnosti je, da se sedanja Narodna skupščina ne bo več vrnila s počitnic in da bo še pred jesenjo razpuščena. Trezni srbijski krogi, predvsem gospodarski, vedno bolj obsojajo Vukičević-Korošev režim, ki je privedel državo v tako krizo, v kakršni še ni bila nikdar. Vedno več je uglednih ljudi, ki zahtevajo takojšnjo spremembo režima in spravo s KDK. Prvi korak k temu mora biti sestava nove vlade, ki bo imela več ali manj nevtralen značaj.

Imenujejo se že tudi imena oseb, ki naj bi to vlado sestavile. V prvi vrsti se navaja zopet komandant kraljeve garde general Pera Živković, poleg njega pa vnovič general Hadžić. Celo znani beograjski industrialec Miloš Savčić se imenuje, čeprav velja za voditelja SDS v Srbiji. Vse to pa so zaenkrat le kombinacije, ki pa so značilne zato, ker kažejo, da vlada tudi v Beogradu prepričanje, da so sedanjemu režimu dnevi šteti.

Današnji Beograd ne predstavlja Srbije

Hegemonistični politiki so izgubili vsak stik s pravim in zdravim srbskim narodom. — Po Srbiji se snujejo samostojne organizacije s programom kmečke demokracije.

Zagreb, 17. avgusta. Današnje «Novosti» objavljajo pismo Srbijanca, ki je značilen dokument za razpoloženje, ki je zavladalo v zadnjem času med srbskim kmečkim narodom. Pismo pravi med drugim:

«Beograd ni več izraz razpoloženja Srbije. Mnogi so časi velikih srbskih politkov, ki so v Beogradu izvajali to, kar si je želel srbski narod. Sedanji srbijski politični voditelji pa brez ozira na želje, potrebe in zahteve naroda izvajajo v Beogradu to, kar je njim koristno in kar je vseh njihovim poročilom. Vsakdo, ki je poznal Beograd v preteklosti in ki ga pozna danes, se mora čuditi in priznati, da to ni več niti senca nekdanjega Beograda. Zdravi nacionalizem nekdanjega Beograda se je po zasluzi cincarjev in po slabem vplivu brezobzirnih drž. upraviteljev in njihovega kupljivega tiska spremenil v bolesten šovinizem. Današnji »progr. part. v Beogradu — in teh je več kakor pa se misli — niso več podobni resnim ljudem, marveč hysteričnim ženskam, ki zakriče, čim slišijo besedo »prečan«. Če pa jih vprašaš za vzroke njihovega nerazpoloženja do prečanov, ti ne znajo odgovoriti in se poslužijo le naj-

bolj prostaških psovov za prečanske politike, češ zakaj so proti radikalom in Velji Vukičeviću ter proti demokratom in Ljubi Davidoviću. Trezni človek dobi vtis, da ti ljudje ne mislijo več z lastnimi možgani in da govore le pod vplivom vladajoče vročine.

Toda že 20 km izven Beograda vlada povsem drugo razpoloženje, ki se popolnoma razlikuje od onega v Beogradu. Čim globje prideš v Srbijo, tem večja je ta razlika. Trezni, pametni in mirni ljudje, ki v potu svojega obraza obdelujejo zemljo in ki so brez dvoma večji Srbi nego beograjska cincarja, mnogo pravilneje pojmujejo težki položaj nego beograjski novinarji. Ta narod čuti iste težave, nosi — izvenredno morda davke — ista bremena kakor prečanski Srbi in tudi ta narod se s skrbjo na obrazu sprašuje: Kaj bo sedaj?

Kmet razmišlja o tem prav tako kakor visoko naobraženi ljudje. Misli pametno in dela sklepe, ki bi gotovo iznenadili one v Beogradu, če bi se brizgali za mišljenje priprostega ljudstva. V Srbiji je v teku močan pokret za akcijo, ki naj dovede do zblizanja s Hrvati. Navaden seljak, pravi, po-

šten srbski seljak mi je pravil: »Mi smo eno, moramo živeti skupno in zato se moramo sporazumeti in pomiriti, beograjski politiki pa naj gredo k vragu! Počakajte samo toliko, da opravimo najnujnejše delo!«

Teško njim v Beogradu, če, bo seljak prevzel inicijativo za pomirjenje, mi je izjavil vaški učitelj, ki je prisostvoval temu razgovoru. »Dobro poznam ta narod, ker živim z njim že leta in leta. Ta narod je zapeljan od svojih političnih voditeljev, ki so ga hoteli pridobiti za velikosrbsko idejo. Posluševali so se vseh mogočih laži, da bi to dosegli. Imel sem mnogo truda, predno sem jim mogel obrazložiti in dokazati, da Hrvati ne žele odcepljenja. Njihov radikalni poslanec jim je razagal, da zahtevajo radičevski federacijo, t. j. odcepitev od države. Morda niti sam ni vedel, kaj je federacija, toda kmetje so ga razumeli tako: Med Srbijo in Hrvatsko, tam nekje pri Savi, naj se zgradi visok plot, čez katerega ne sme noben Srb in noben Hrvat. Tega seveda tudi srbski kmet noče. Še le ko sem jim obrazložil resolucijo in sklepe KDK, ko sem jim prečital in razložil izjave in pisavo Stjepana Radića, ki se odločno izreka proti amputaciji, so spoznali, kam pes noli tace.«

Za razpoloženje v Srbiji je značilno dejstvo, da se je pred tremi tedni pričela v notranjosti Srbije živahna akcija za snovanje organizacij Seljaško - demokratske koalicije, nekeke posebne srbijske, ki pa ima iste cilje in naloge, kakor prečanska KDK. Glavna točka programa te koalicije je enakopravnost vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Teh organizacij ne snujejo ne srbski, ne hrvatski politiki, marveč »ezni srbski intelektualci. Več takih organizacij je že osnovanih in so že pridno na delu. V centru volilnega okrožja dr. Marinkovića, v Požarevcu, ima klub SDK že veliko število članov, vsak dan pa prihajajo še novi. Seveda jim delajo iz Beograda velikanske težkoče, a beograjski listi nočejo, odnosno ne smejo o tem poročati niti besedice.

Izenačenje realnih gimnazij

Beograd, 17. avgusta. Prosvetni minister Milan Grol je danes podpisal ukaz, s katerim se izenačijo realne gimnazije v Sloveniji in Dalmaciji z realnimi gimnazijami v Srbiji.

Incident na mednarodnem dijaškem kongresu v Parizu

— Pariz, 17. avgusta. Na posvetoivanju komisije mednarodnega dijaškega kongresa, ki je bil v sredo otvoren v Parizu, je prišlo do incidenta med Jugoslovenci in Bolgari. Na neko bolgarsko zbadljivko so odgovorili jugoslovenski delegatje tako ostro, da so se čutili Bolgari užaljene. Začelo se je prerekanje, ki bi se bilo kmalu spremenilo v fizično obračunavanje. Predsednik je bil prisiljen, da se sejo prekinil. Tudi med odmorom se je prerekanje nadaljevalo, dokler niso ostali delegatje ločili obeh skupin in tako preprečili nadaljne incidente.

Amundsen še živi?

Holandski ribiči so našli steklenico z njegovim pismom

— Berlin, 17. avgusta. «Vossische Zeitung» poroča, da so našli holandski ribiči v morju plavajočo steklenico s pismenim poročilom, podpisanim od Amundsena. V pismu navaja kraj, kjer leži pokvarjeno letalo «Latham», s katerim je Amundsen poletel na pomoč generalu Nobilu. Amsterdamski norveški konzul, ki je intimen prijatelj Amundsena in ima od njega mnogo pisem, je spoznal Amundsenovo pisavo

in izjavil, da gre za avtentično poročilo Amundsena. Vest je vzbudila na Norveškem ogromno senzacijo. Pokrenjena je akcija, da takoj krene resilna ekspedicija na označeno mesto. Vsi zopet upajo, da je Amundsen še pri življenju. Ruska vlada je odredila, da krene tudi ruski rušilec ledu v označeno smer in skuša najti Amundsena.

Velike žrtve železniških nesreč v Srbiji

Pod razvalinami razbitih vagonov so še vedno mrtvi in ranjeni. — Več ranjencev je umrlo ponoči v bolnici. — Neumljiv molk železniške uprave.

— Beograd, 17. avgusta. Danes so dospele podrobnejše vesti o včerajšnjih železniških katastrofah v južni Srbiji.

Prva nesreča, ki se je pripetila na progi Kumanovo - Vranje, je zahtevala ogromno število človeških žrtv. Doslej so potegnili izpod ruševin vlaka, ki se je iztril in skotalil preko visokega nasipa, 15 mrtvih in nad 20 težko ranjenih. Število mrtvih bo gotovo še večje, ker odstranjevanje razvalin zelo počasi napreduje. Med ranjenci je mnogo kmetov, ki so šle na trg v Skopje in Kumanovo in so se vračale domov.

Niž manj tragična je usoda žrtv druge nesreče, ki se je pripetila pri brzovlaku, ki vozi opoldne iz Beograda v Niš. Na lokomotivi se je vozila posebna komisija prometnega ministarstva, da bi

preizkusila novo vrsto premoga, ki ga je hotela železniška uprava nabaviti. Med vožnjo pa je eksplodiral parni kotel. Razen strojevodje in kurjača, ki sta bila takoj mrtva, so tekom noči umrli tudi vsi ostali člani komisije, ki so jih včeraj prepeljali v niško bolnico, kjer so tekom noči podlegli težkim opeklinam. Žrtve bodo danes prepeljane v Beograd, kjer se bo v nedeljo vršil pogreb na državne stroške. Vzrok nesreče še ni pojasnjen. Mnogo komentarjev pa vzbuja dejstvo, da železniška uprava doslej še ni objavila podrobnosti o nesrečah, zlasti tudi ne, kakšen premog so preizkušali. To daje povod raznim govoricam in verzijam o vzroku nesreče.

Ncomajna solidarnost KDK

Izjave posl. Sekule Drljevića

— Beograd, 17. avgusta. Poslanci KDK so v Beogradu po odhodu iz Narodne skupščine redko prikazani. Prihajajo le posamezniki po privatnih poslih. Naravno je, da so dobrodošli »pleni« beograjskih novinarjev, ki jih z največjo radovednostjo sprašujejo o vseh mogočih stvareh, pred vsem pa seveda o namerah KDK. Tako so dospele včeraj v Beograd poslanci Valerijan Pribičević, dr. Krnjević in dr. Sekula Drljević. Dr. Drljevića so ujeli novinarji kar na kolodvoru in ga obsuli z vprašanji. Med drugim jim je na njihove opombe, da se v Beogradu mnogo govori o nesoglasjih v KDK, odgovoril:

»Vse te vesti so absolutno netočne in zlobno izmišljene. V KDK ni nesoglasij niti glede ciljev njene borbe, niti glede metod za doseganje njenega cilja. Cilji KDK so jasno označeni v sklepih, sprejetih 1. avgusta v Zagrebu. Mi zahtevamo ravnopravnost vseh državno-zgodovinskih in nacionalno-političnih individualitet, združenih v sedanjih državni zajednici. Za nobenega pravnika in politika ne more biti dvoma, kaj to pomeni. Uporaba raznih terminov s strani poedinih članov KDK za označenje naše borbe še ne more biti dokaz nesoglasij, nego je samo posledica dejstva, da je v naših sklepih cilj borbe samo opisan, ne pa terminiran.«

Na opombo novinarjev, ali je možno, da pride KDK pod »obznano«, je dr. Drljević izjavil:

»Zakon o zaščiti države je bil izjemna odredba za pobijanje komunizma, kot zaščitna mera proti akciji, ki je hotela s silo spremeniti sedanjí pravni, državni in družabni red po komunističnih načelih. Naša borba pa gre za pravično in danes edino mogočo ureditve države. Naše borbe ni mogoče označiti za oddaljevanje, marveč za zblizanje sedanje države z zapadno Evropo in njenemu pojmovanju narodne samoodločbe.«

Albanska kneževina

— London, 17. avgusta. Po poročilih rimskega dopisnika «Tempsa» se bo sestala albanska ustavotvorna skupščina 25. avgusta ali 1. septembra, da proklamira Ahmeda bega Zogu za albanskega kneza.

Zračno oboroževanje Anglije

— London, 17. avgusta. Londonsko časopisje se obširno bavi z zadnjimi zračnimi manevri nad Londonom in ugotavlja, da so ti manevri pokazali, kako slabo je preskrbljeno za obrambo glavnega mesta. Listi povdarjajo potrebo nadalje izgraditve zračnega brodograja in se odločno izrekajo proti razorožitvi v zraku vse dotlej, dokler ne zmanjšajo svojega zračnega brodograja vse ostale države.

Velike tatvine v ljubljanskih trgovinah

Policija je danes jutraj aretirala mlado uslužbenko ugledne ljubljanske trgovine s porcelanom in steklom. Dekle je bilo med ljubljanskim veselim svetom dobro znano. Elegantna in lepa gospodična ni manjkala skoro na nobeni zabavi in je bila tudi reden gost v gledališču in kinu, zlasti pa v baru. Navadno je bila obdana od kope kavalirjev, ki so ji bili tem bolj zvesti, ker jih ni veljala nič, temveč je skoro vedno celo sama plačevala za nje in to velikopotezno tudi šampanjca, potem pa jih je čisto še z avtomatom popeljala kam na izlet.

Odkod jemlje denar, s tem si kavalirji niso belili glave, pač pa je bila na to rodovodna policija, ki je na pustolovko skrbno pazila. Njene poizvedbe so dovele tako daleč, da se je danes jutraj ustavil nekje na Zaloški cesti »zeleni Henrik«, pobasal najprej dekleta in mater, nato pa še celo zalogo perila, dragocenih steklenih in porcelanastih izdelkov in drugih sličnih predmetov, nakradenih po ljubljanskih trgovinah. Zaloga je bila tako velika, da je niso mogli naložiti vse na enkrat, temveč se je moral policijski voz vrniti še drugič.

Ker se preiskava še nadaljuje, za enkrat ne moremo poročati podrobnosti.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize. Amsterdam 0—22.833, Berlin 13.552—13.582 (13.567), Bruselj 0—7.918, Budimpešta 0—9.928, Curih 1094.1—1097.1 (1095.6), Dunaj 8.0107—8.0407 (8.0257), London 275.85—276.65 (276.25), Newyork 56.835—57.035 (56.935), Pariz 0—222.28, Praga 168.32—169.12 (168.72), Trst 296.50—298.50 (297.50).

Effekti. Celjska 158—0, Ljubljanska kreditna 128—0, Kreditni zavod 170—175, Vevče 105—110 (10), Ruše 265—285, Stavbna 56—0, Sešir 05—0.

Lesni trg. Tendenca zvišanja. Zaključenih 8 vagonov, in sicer 3 vagoni smrekovih hlodov, od 30 cm naprej, fco vag. nakl. post. po 225 in 5 vagonov tramov po kupčevni notl, fco vag. nakl. post. po 270. Eksekutivno je bilo kupljenih 138.39 m³ tramov 3/3, 4/5, 5/7, 6/8 parieteta Domžale, dobava takol, plačilo proti duplikatu voznega lista po 325.

Deželni pridelki. Tendenca nespremenjena. Zaključenih so bili 3 vagoni moke.

ZAREBSKA BORZA.

Zagreb, 17. avgusta. Devize: Dunaj 802.57, Berlin 13.5670, Milan 297.50, London 276.25, Pariz 222.28, Praga 168.72, Curih 1095.60, Newyork 56.935. — Efekti: Voja škoda 424.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih, 17. avgusta. Zagreb 9.13, Dunaj 73.25, Berlin 123.85, Milan 27.16, London 25.22, Pariz 20.29, Praga 15.38, Newyork 519.35, Budimpešta 90.60.

Korošček boben že poje

Prvi uspeh vladnega naročila za poostreno iztirjevanje davčnih zaostankov. — Cinični odgovor „Slovenca“ — Silen pritisk na davčne urade

Včeraj smo poročali, da je finančno ministrstvo brzojavno odredilo finančni delegaciji v Ljubljani, da se morajo v Sloveniji brez odloga iztirjati vsi davčni zaostanki in da morajo davčni uradi vsakih deset dni poročati, koliko so že iztirjali in koliko je še zaostankov. Povdarili smo, da je to brzojavno naročilo bilo takoj izdano, kakor hitro je bila odgoda Narodna skupščina ter odstranjena, v njej možnost protesta proti povečanemu pritisku davčnega vijaka.

Na vse to odgovarja glasilo dr. Korošca »Slovenec« tako-le: »Mi nismo nikogar vprašali, zakaj bi tukaj v stvari šlo. Če je res kaka okrožnica, je to navadna okrožnica, s katero nadrejen urad podrejenemu uradu naroča rešitev zaostalih zadev. Prav gotovo je, da ne gre za kak ukaz vlade, da ne gre za davki strožje iztirjujejo. Prav tako je čisto gotovo, da okrožnica ne preklicuje kakih obrov ali drugih ugodnosti, ki so jih imeli davkoplačevalci. Uverjeni smo, da tukaj »Narod« ni poročal resnice. »Narod« je kratkomočno celo poročilo naredil zato, da hujša in hujša...»

Gospoda pri »Slovencu« torej na eni strani priznava, da ni nikogar vprašala, za kaj prav za prav gre, na drugi strani pa trdi, da si je »Slov. Narod« celo stvar izmislil. Kolika komednost! Kakor dr. Kodošcu, tudi gospodi pri »Slovencu« ni prav nič mar, če pričena vlada privlači davčni vijak. In vendar bi jim dr. Korošec dal lahko tako točno in povsem zanesljive informacije, da bi jim ne bilo treba brez podlage sumničati »Slovenski Narod«.

Dejstvo je, da je finančno ministrstvo brzojavno naročilo finančni delegaciji, naj se brez odloga iztirjajo davčni zaostanki, in ako »Slovenec« hoče dokazati kaj nasprotnega, naj objavi to brzojavno naročilo, kar mu bo gotovo lahko storiti s posredovanjem svojega šefa in ministrskega predstavnika dr. Korošca.

»Slovenec« trdi, da je to naročilo navadna okrožnica, s katero nadrejen urad podrejenemu uradu naroča rešitev zaostalih zadev. Naj bo okrožnica navadna ali ne, navadna, resnica je, da se v njej naroča, naj se davčni zaostanki iztirjajo brez odloga, čeprav je znano, da je v Sloveniji najmanj davčnih zaostankov in da dolgujejo pri nas davke v glavnem ljudje, ki zaostankov plačati ne morejo, ako nečajo uničiti svojih gospodarstev.

Ni glavno, v kaki obliki naroča vlada podrejenim uradom, naj nemudoma iztirjajo davčne zaostanke, čeprav se ji

je tako mudilo, da je to brzojavno naročilo, dočim so doslej prihajali slični nalogi vedno pismeno, po litografiranih okrožnicah. Glavno je, da morajo doslej vsi davčni uradi iztirjati zaostanke brez odloga. Kakšen pritisk hoče vlada vršiti na podrejene davčne urade, dokazuje tudi naročilo, da morajo davčni uradi vsakih deset dni poročati o iztirjevanju in plačevanju davčnih zaostankov in to zopet ne pismeno, kakor so delali doslej, temveč kar brzojavno ali telefonično. Jasno je, da je namen tega izrednega povelja ta, da bodo vsi davčni uradi, ki ne bi dovolj vneto vršili odredbe jim naloge, pozvani na odgovor.

Kar se tiče očitka hujšanja, pa je stvar ta, da smatramo kot svojo dolžnost opozoriti na ugonabljanje naših ljudi, ki ga vrši vlada dr. Korošca. Niso davkoplačevalci dr. Koroševi ministri, niso blagajne davčnih uradov cerkvene pušice, iz katerih bi dr. Korošec lahko pobiral, kolikor bi potreboval, ne da bi mu bilo treba dati kak obračun. Gre tu za javen denar, za naše gospodarstvo in zato smatramo za svojo dolžnost opozoriti na besede in dejanja klerikalnih voditeljev.

Če klerikalcem ni všeč, ker opozarjamo, da je dr. Koroševa vlada naročila davčnim uradom, naj se davčni zaostanki nemudoma iztirjajo, če treba, tudi eksekucijskim potom, potem naj — kakor rečeno — naše trditve ovržejo s tem, da objavijo naročila vlade podrejenim uradom.

Posledice nesrečne Koroševe politike se kažejo v čim dalje bolj jasni luči in čim dalje bolj občutno za žep slovenskih davkoplačevalcev. Noben izgovor »Slovenca« ne bodo prevpili eksekucijskih bobnov, ki jih pošilja vlada »slovenskega premijerja« po Sloveniji.

Ravno nam poročajo o prvem »uspehu« brzojavne naloge Koroševe vlade: »jutri bodo radi davčnih zaostankov nekemu ljubljanskemu davkoplačevalcu že prodane na javni dražbi premičnine. Vse prošnje za odlog so bile zavržene. Davčni urad je doslej navadno ugodil prošnji za odlog eksekutivne prodaje, da ne bi dotičnega davkoplačevalca popolnoma uničil, topot pa je postal prosilca na finančno delegacijo, češ, da sam ne more ničesar storiti. Na finančni delegaciji pa so nesrečno pokazali omenjeno brzojavno naročilo in mu povedali, da mu radi tega ne morejo več pomagati.

Naši Sokoli v Amsterdamu

Kako so skrbele druge države za svoje tekmovalce in kakšne ovire so morali premagati naši. — Sodniki niso bili objektivni. — Na prihodnji olimpijadi bo zmaga naših Sokolov še častnejša.

Naša olimpijska sokolska vrsta je prišla v Amsterdam v petek, 3. t. m. zvečer ob 18. uri. Na kolodvoru jo je pričakoval in pozdravil predsednik Jugoslovanske olimpijske odbora dr. Hadži, ki jo je odvedel v hotel Mulner, kjer so naši tekmovalci dobili stanovanje. Sobe so bile sicer še dovolj dobre, toda za olimpijske tekmovalce neprimerne, ker so morali stanovati po trije ali štirje v eni sobi.

Potovanje iz Ljubljane do Amsterdamu je potekalo še razmeroma dobro. Zlasti so naši tekmovalci pohvalili nad vse uslužnost postopanje in veliko obzirnost nemškega železniškega vodstva in osebja, ki jim je preskrbelo dovolj prostora v vagonih, da so mogli v miru prespati noč. Seveda se tej ugodnosti še nikakor ne sme pripisovati značilne udobnosti. Res udobno, v pravem pomenu besede so potovali tekmovalci drugih držav, ki so založile svoje olimpijske borce z obilnim denarjem in v vsem potrebnem v zadostni, v marsičem še preveliki meri. Naši Sokoli so potovali izključno na lastne stroške in zato so morali zelo, zelo štediti. O kakem luksuzu ni smelo biti niti govora.

V ilustracijo ugodnega potovanja tekmovalnih vrst drugih držav nam služi sledeči razgovor nekoga Madžara z našimi Sokoli na kolovoru v Kölnu. Ko je Madžar zvedel, da so to naši Sokoli, ki v zadnjem trenutku hite na olimpijado, je presenečen vzkliknil:

»Kako je vendar mogoče, da potujete tako pozno v Amsterdam? In kako, da nimate lastnih spalnih vagonov? Naše tekmovalno moštvo je že zdavnaj odpotovalo iz Budimpešte in sicer v direktnih spalnih vagonih.«

Kljub spalnim vagonom in pravočasnemu odhodu, pa so bili Madžari na olimpijadi na XI. mestu, dočim so se naši Sokoli plasirali na tretje mesto. S tem pa seveda še ni rečeno, da bi bili naši tekmovalci na prvem mestu, če bi se bili vozili v živinskih vagonih. Nelzpodbitno pa je dejstvo, da bi bili ostali naši Sokoli pri udobnejšem potovanju bolj sveži, manj utrujeni in bolj razpoloženi za ostro borbo bodočih dni, kot pa so bili sicer.

V Amsterdamu sta za naše Sokole, seveda, kolikor je bilo v njih moči, zelo ljubezno skrbela naš tamkajšnji honorarni konzul C. D. Merens in pa že prej omenjeni dr. Hadži. S skromnimi sredstvi, s katerimi so naši Sokoli razpolagali, si seveda marsikaj niso mogli in smeli privoščiti.

Naš star pregovor pravi: »Za malo denarja malo muzike!« In tako je bilo tudi tu. Stanovanje, kot rečeno, ni bilo posebno primerno za počitka potrebne tekmovalce. Miru pa nobeno noč ni bilo pred 1. uro zjutraj. In taka natpanost v sobah! Tekmovalne vrste drugih držav so večinoma vse stanovale v nalašč za nje najetih prostornih hišah izven mesta na svežem zraku. Vse tuje vrste so tudi trenirale na prostem izven mesta. Edino naša vrsta je trenirala v zaprti telovadnici v mestu, ki jo je kmalu brez velikih težav dobila. Je takoj prvi dan po prihodu so pričeli z vajami na orodju v omenjeni telovadnici, kjer so imeli na razpolago tudi klavir.

Proste vaje so vadili dvakrat in sicer drugi dan predvečer tekmovalnega dneva sredi ogromnega štadijona. Čeprav je bil že večer in je bil štadijon za široko publiko zaprt, je številno občinstvo proste vaje naših Sokolov opazovalo z velikim zanimanjem in jih spremljalo z navdušenim aplavzom.

Hrana je bila obilna in v splošnem še dovolj dobra, vendar ni vsem tekmovalcem ugalala, ker se preveč razlikuje od naše domače hrane. Tudi časovni red in količine hrane so popolnoma drugačni od naših razmer.

Podrobno se v sam potek tekem ne bomo spuščali, ker smo o njih že pred dnevi poročali, pač pa naj omenim nekaj izrazitejših in pomembnejših zanimivosti in okolnosti. Predvsem moramo ugotoviti, da večina telovadnih sodnikov, kakor tudi malone vsi zastopniki amsterdamskih listov, v prvi vrsti ni razumela kompozicije naših prostih vaj. Naše originalne, brezhibne proste vaje so jim bile popolnoma neznane in kaj sličnega dosedaj sploh še niso videli.

Zato je bilo temu nepoznanju tudi primeren krivično in skrajno malenkostno priznanje doseženih točk. Med orodno telovadbo se je nekaj holandskih časopisnih poročevalcev v loži tako daleč spozabili, da je nedostojnosti in neprimernosti vzkliki obsojalo izvajanja naših tekmovalcev. Toda publika, ki je v takem primeru najboljši sodnik, je na to nedostojnost odgovorila z gromovitim aplavzom in pohvalo našim tekmovalcem.

Ne da se tajiti, da so Švicari prav izborni telovadci na orodju, to pa zato, ker oni predvsem in v glavnini meri goje orodno telovadbo, dočim prisojajo lahkoatletski pomen in postransko važnost in malenkostni pomen. In kljub temu, da smo dobili prizna-

nih mnogo premalo točk, se nahaja naša sokolska vrsta na tretjem mestu med vsemi narodi sveta. Kakor so se izrazili popolnoma nepristranski in objektivni opazovalci, ni naših vrst prav nič dosti manjka- lo do svetovnega prvenstva. Toda, kaj hočemo. Naša vsestranska pripravljenost in sposobnost na prihodnji olimpijadi bo najboljši odgovor na to vprašanje.

Zelo značilna pa je za naše Sokole izjava švicarskih telovadcev, ki so, zavedajoč se svoje moči, zmoglosti in prvenstva, odkritosrečno dejali: »Priznati moramo, da kljub vsemu nimamo v svoji sredi telovadca, ki bi bil enak vašemu Štuklju in Primožiču!«

Proste vaje vseh tekmovalnih vrst se ne dajo niti primerjati glede težke izvedbe in ubrane kompozicije z vajami naših Sokolov. V splošnem je bilo prvih šest vrst prav dobrih, priznati pa moramo tudi, da nista francoska in italijanska vrsta preveč zastajali. Letos so zlasti presenetili z doseženimi uspehi Finci, ki so od zadnje olimpijade zelo napredovali. V bodoče utegnejo postati nevaren konkurent prvim vrstam. Predvsem pa moramo pribiti dejstvo, da bi bil za pravično oceno naših prostih vaj potreben podroben tozadevni študij odločujočih sodnikov.

Naši tekmovalci radi že omenjenih težkoč niso mogli v Amsterdamu čakati na razdelitev daril in nagrad in so že takoj po zaključitvi tekmovalnih zastupili v nedeljo, dne 12. t. m., zjutraj Amsterdam. Med potjo so se za en dan ustavili v Kölnu, kjer so si ogledali razne zanimivosti in znamenitosti, predvsem pa ogromni štadijon, kjer je baje naenkrat izvajalo proste vaje 25.000 telovadcev in 12.500 telovadk. Ta ogromni štadijon ima pravzaprav za vsako športno pamočo svojo posebno arhitekturo, tako n. pr. za kolesarje, nogometa, lahko atletiko itd., vse obdano z neizmernimi trebnami, največji prostor pa je nedvomno telovadni.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Incident na osješkem velesejmu. — Zaradi dveh snopov nož v trebuch. — Pretep vojakov s civilisti. — Poskušen samomor zagrebške beračice. — Tragična smrt v hotelu. — Žrtve Save.

V Osijeku traja že nekaj dni občajni letni velesejem. Kljub splošnemu narodnemu žalovanju za pokojnim voditeljem hrvatskega naroda Stjepanom Radićem pa velesejska uprava ni smatrala za potrebno, da bi preprečila oziroma opustila na splošno željo in zahtevo godbo na veseličnem prostoru. Zato je sejska uprava že tri dni v stalnem sporu s tamkajšnje nacionalno mladino. Ker se je na praznik na veseličnem prostoru zopet na vse pretege plesalo in igralo, so omladinci od sejske uprave energično zahtevali, da se takoj preneha z godbo in plesom. Uprava se je temu protivila in izjavila, da gostje in posetniki godbo kakor tudi ples zahtevajo. Nato so odšli omladinci na veselični prostor, kjer so od godbenikov, kakor tudi od plesalcev zahtevali, da se takoj ustavi nesposobno in času neprimerno raianje. Veseljakom je prihitela na pomoč kar cela četa policije in detektivov. Kljub brezobzirnemu nastopu policijskih organov pa se je omladincem posrečilo preprečiti nadaljnje raianje s pomočjo smrdljivih bomb in gnilih jajc, s katerimi so obmetavali neubogljive veseljake. Končni rezultat bombardiranja je bil ta, da se ob 22. uri ni več plesalo na sejskem prostoru.

V vasi Ometinci pri Sremski Mitrovici sta se te dni sprla brata Ivan in Luka Topolovič. Oba sta skupaj mlatala žito, katero sta hotela po končanem delu razdeliti med seboj na dva enaka dela. Medtem je Luka, ki je bil precej pijan, trdil, da je njegovo žito mnogo boljše in bogatejše obrodilo kot pa Ivanovo in da mu mora zato brat dati po mlavi povrh še zrnje dveh debelih snopov. Ivan seveda o tem ni hotel ničesar slišati, nakar sta se pričela brata prepirati. Preprič se je kmalu spremenil v pretep. Ivan je potegnil nož in ga porinil bratu globoko v trebušno votlino. Luka v svoji pijanosti smrtno nevarne poškodbe ni takoj občutil in se je hotel naprej ruvati z bratom. Toda ta se je takoj zavedel svojega strašnega dejanja in je pobegnil z njive. Luka je začuden gledal za njim, končno pa je le začutil, da mu teče po spodnjem delu telesa in po nogah nekaj toplega. Ko je opazil kri, je tudi že začutil v trebuhu hude bolečine. Prišel je na vse grlo vpit, da ga je ubil rodní brat. Ivan je med tem že izginil. Kmetje so Luko prenesli na njegov dom in takoj poslali po zdravnika. Kljub takojšnji zdravniški pomoči dvomijo, da bi ostal poškodovanec pri življenju. Brat Ivan se je pozneje sam javil orožnikom, ki so ga oddali v sodne zapore.

V sredo so v prijaznem mestecu Vrploju pri Šibeniku praznovali cerkveni sejem. Zbrala se je okrog cerkve in v številnih gostinah velika množica ljudstva iz Šibenika in bližnje okolice. Kmalu je pod vplivom težkega, nekrščenega dalmatca nastal v neki gostilni preprič, ker niso hoteli vojak, ki so se nahajali med civilisti, plačati cehe. Med prepričom je neki narednik oklofutal gostilničarja, ki je energično zahteval plačilo. Meščani so priskočili na pomoč gostilničarju in malo je manjkalo, da ni prišlo do krvavega oretega, ki bi gotovo končal s smrtnimi žrtvami. K sreči so razburjene meščane odvrgli od pretepa njihove žene, ki so se jih oklenile okrog

PRIOHOD V DOMOVINO.

V torek, 14. t. m. popoldne je naša telovadna vrsta z brzojavno prispevala v Slovenijo. Zelo priskočilo je bila sprejeta že na Jesenicah in v Kranju, kjer jo je navdušeno pozdravilo številno tamokošnje sokolsko občinstvo. Najboljši pa je bil nedvomno sprejem na ljubljanskem glavnem kolodvoru. Ogromna množica naprednih Ljubljančanov je prišla k sprejemu naših Sokolov, zmagovalcev. Ko je privozil vlak na postajo, jih je pričakovala sokolska vrsta v kroju, trije sokolski praporci in starešinstvo JSS. Godba Sokola I. s Tabora je zaigrala sokolsko koračnico, občinstvo pa je izstopivše tekmovalce pozdravilo z burnimi »Zdravice« in jih je obšlo s cvetjem. Zmagovalce je v imenu JSS pozdravil starosta br. Engelbert Gangl, ki je v svojem govoru naglasil velike zasluge in lepo zmago naše vrste med vsemi narodi sveta. Na velikem stadionu v daljnem Amsterdamu se je pred zastopniki vsega sveta vzpela na najvišji drog poleg bratske češkoslovaške zastave tudi naša državna zastava. Naši Sokoli so odšli kljub velikim zaprekam v tujino, kjer so s svojo zmago dokazali moč in vekovitost sokolske ideje.

Nato je zmagovalce pozdravil v imenu mestne občine ljubljanske obč. svetnik Tavčar, nakar se je obema predgovornikoma zahvalil br. dr. Murnik. Ves peron je bil poln sokolskega občinstva, ki je hotelo na vsak način videti naše junake, ki so na tako lep način proslavili naše sokolsko in jugoslovensko ime v daljnem svetu pred mednarodnim forumom. Ko so Sokoli prispele pred kolodvorsko postopje, jih je tam v gostem špalirju pričakovala velika množica navdušenega občinstva. Z godbo na čelu je krenila množična povorka po ulicah mimo glavne pošte pri Narodni dom, kjer je bil razhod. Zvečer se je vršil v vogalih sobi restavracije »Zvezde« intimen pozdravni večer, ki je potekel v najlepšem, bratskem razpoloženju.

nil v Savi. Najbrže je zašel plavanja največji Vlahovič predaleč v deročo savsko strugo, ki ga je potegnila, kot že toliko drugih, na dno. Trupla še niso našli.

Beleznica

KOLEDAR.
Petek, 17. avgusta 1928. Katoličani: Hija-
jant, Liberat, Radigoi; pravoslavni, 4.
avgusta: 7. dj. u. Ef.

DANASNJE PRIREDITVE.
Ljudski kino (Metica): Gigolo.
Kino Ideal: Prva burja v zakonu.

DEZURNE LEKARNE.
Danes: Trnkoczy, Mestni trg, in Ra-
mor, Miklošičeva cesta.

Nova afera z g. Poljšakom

Pod naslovom »Kaj je s Poljšakom« prinaša »Marburger Zeitung« zanimivo vest. V Mariboru se je namreč raznesla vest, da je neka pacientka, ki jo je zdravil g. Poljšak, umrla in da je bil neposredni vzrok smrti zastrupljenje s svincom, čeprav je ženska bolela na raku. Z ozirom na to je počal moč poklene Robert Reiser v »Marburger Zeitung« sledečo izjavo:

»Moja žena je bila 30. junija prepeljana na ginekološki oddelek mariborske bolnice. Dne 3. julija je primarij dr. Benčan odredil, da na mojo prošnjo prepeljejo mojo ženo v Poljšakovo barako v splošni bolnici. Moja žena je bolela že lani poletni in so zdravniki čogolani, da ima raka na maternici. Zagrebški specialisti so izjavili, da za njo ni rešitve in so jo poslali domov. Ko sem zvedel za zdravljenje g. Poljšaka, sem mu pisal, naj sprejme mojo ženo na svoj oddelek. Odkrito izjavljam, da sem z ozirom na izjavo specializistov dvomil, da bi sploh kdo še mogel moji ženi pomagati. S tem, da sem ženo prepeljal v Maribor, sem izpolnil samo njeno zadnjo željo. Zdravljenje g. Poljšaka ni pospešilo smrti moje žene, marveč se je po njegovem zdravljenju nasprotno počutila bolje in je čutila samo neznatne bolečine, dočim doma ni mogla zaspati, če ni uživala morfija.«

Tako g. Reiser. Obdukcija trupla, ki se je vršila na ukaz državne pravdnosti v Mariboru, pa je pokazala zelo čuden rezultat. Površina možganov je bila patološko čudno spremenjena, možganske kožice so bile raskave in modrikasto-umazane barve. Isto barvo so kazali notranji organi: srce, pljuča, jetra. Vranica je bila močno nabrekla. Čudno je bilo spremenjeno tudi spolovilo. Bilo je močno povečano in ognjeno. Maternica je bila normalna in je ostala nespremenjena. Notranji organi so bili poslani na patološki zavod v Ljubljani. Ni izključeno, da bi pokazal rezultat preiskave možno zastrupljenje s svincom. V mazilu, ki ga je rabil g. Poljšak, se je nahajalo 20 odstotkov svinčenih primesi.

Tako »Marburger Zeitung«, kateri tudi prepuščamo vso odgovornost.

Sport

Ilirija — Beograjska reprezentanca 3:3

Pančevo, 16. avgusta.

V ponedeljek je Ilirija igrala revanžno tekmo z beograjsko reprezentanco. Tekma, ki je bila pred vsem propagandnega značaja, je bila prav zanimiva in sta obe družbi predvedli prav lepo igro. V tem pogledu se je zlasti odlikovala Ilirija, ki jo po debaku prejšnjega dne zopet prišla v formo. Najboljši del družine je bila zopet obramba, kjer je bila Tratnikova naravnost odlična. Posrečilo se ji je držati opasno Jovanovičev in jo skoraj popolnoma onemogočiti. Tratnikova, ki je bila nedvomno najboljša igrala na polju, si je na mah pridobila simpatije vse publike. Schifferjeva in Brodareva nista dosti zaostajali za njo in tudi Kezele v голу je zadovoljivo rešila svojo nalogo. Slabša je bila napadalna vrsta, ki je sicer v polju le po kombinirani, ni pa znala izrabiti ugodnih šans pred golom. Če bi napad taktično boljše zaigral, bi morala Ilirija tekmo odločiti najmanj s tremi ali štirimi goli v svojo korist, kar bi tudi odgovarjalo poteku igre. Privska v Dobroletu sta bili zlasti pred golom slabi in tudi podajanje žoge je bilo površno in netočno.

Beograjska reprezentanca je igrala po žrtvolnosti. Najboljšo moč je imela v napadki Jovanovičev, ki jo je za kot rečeno Tratnikova popolnoma onemogočila. Igralo se je v ostrem tempu, ki ga je diktila Ilirija. Tekma je skoraj ves čas potekla v znamenju ilirjskega premoči. V drugem polzasu sta obe družini radi hude vročine skoraj popolnoma popustili. Tekma je prisostvovala razmeroma mnogo gledalcev. Gole so zabile za Ilirijo Jermol 3, za Beograd Jovanovičeva 2 in Barlovac 1. Kako velika je bila premoč Ilirije, se vidi najbolj v tem, da je znalo število kotov 15:2 v korist Iliriji. Sodnik je bil dober.

Ilirija je naslednjega dne igrala proti družini S. K. Banata v Pančevu.

— *Trening podsavezne reprezentance.*
Na prostoru Ilirije se vrši danes, v petek, ob 18. uri trening — tekma dveh podsaveznih moštvev v svrhu dolocitve teama Ljubljane za medmestno tekmo z Mariborom, ki se vrši v nedeljo 19. t. m. Podsavezni kapetan poskuša z moštvo: Jančič (Primorje) — Pleš (Ilirija), Verovšek (Ilirija) — Zemljak (P.), Dekleva (I.), Kosenica (I.) — Jug (P.), Štuka (I.), Zalokar (Hermes), Erman (P.), Uršič (P.). — Nasprotno moštvo igra v sestavi: Kreč (I.) — Svetič (P.), Sernej (H.) — Volkar (I.), Slamič (P.), Pišek (P.) — Rihar (I.), Svetič (H.), Vrhovnik (P.), Škrajnar (H.), Doblerlet (I.).

Edgar Wallace:

TRIJE PRAVIČNIKI

ROMAN.

26.

V uletništvu.

Drugi dan njenega ujetništva je zatekel Mirabelo v svetu, ki je ležal izven opečne strehe in glaziranih belih sten njene ječe.

Mirabeli sta se bila vrnila moč in pogum, njeni tovarišici ne. Johana, ki je bila utrjujejoča straža prevzela malone s pretirano veselostjo, je postajala bolj potrt, čim bolj je mineval čas. In tako je Mirabelo zbudilo žensko ihtenje in ko se je osvestila, je videla, da deklica sedi na postelji ter si z rokami podpira solzni obraz.

»Sovražim ta kraj,« je ihtela Johana. »Zakaj me ima tu zaprt? Moj bog! Če pomislim, da igra nemara pes dvojn vlogo! Z menoj! Se zblaznela bom, če bom dolgo ostala tu! Da, zblaznela bom, Leicesteru!«

»Pripravila bom nekaj čaja,« je odgovorila Mirabela, skočila s postelje in si nataknila brezpetnike.

Hana je v tem sedela kakor kup nesreče; njeno javkanje je Mirabeli jelo že presaditi.

»Rada bi vedela, kakšen vzrok imate, da tako obupno tožite,« je vprašala. »Saj vam nihče ne namerava storiti ničesar žalega!«

»Vi se še smejete? Ne razumem, da se morete smejati!« je pripomnila deklica in vzela čašo v trepetajoče roke. »Vem, da je neumno, a kaj morem za to! Še nikdar prej me ni nikdo zaprl. Ne morem si misliti, da je prelomil svojo besedo. Sveto mi je obljubil, da bo sinoči prišel. Koliko je že neki ura?«

»Sest,« je odgovorila Mirabela.

Prav tako bi bilo lahko ob osmih ali opoldne in bi ne mogla presoditi.

»Strašen je ta prostor!« je kričala histerična deklica. »Mislim, da naju bodo tod še utopili ali pa bo naš stvar eksplodirala. Pokazala je na zabojček v flanelu. »Vem; čutim to. Ta živina, ta Gurther se plazi tod nekje. Ufi! Kakor sluzasta kača je ta človek. Ali ste ga že kdaj videli?«

»Gurthra? Vi mislite onega, ki je plesal z menoj?«

»Njega, da. Ali vam moram vedno znova ponavljati? Je nepotrpežljivo vprašala Johana. »Zelega bi si, da prideva ven iz te luknje.«

»Dajte, pomagajte mi! Nemara bi mogli dvigniti loputnico.«

Se preden je poskusila, je Mirabela vedela, da je sleherni trud brezuspešen. Kamen se ni niti premaknil in ko sta se deklici vrnili v spalnico, se jo Johana jedva še vzdržala na nogah.

»Edino upanje imam še: da Gurther ne ve, da so vam »Trije pravičniki« prijatelji,« je povzela, ko se je nekoliko umirila.

»To ste mi že včeraj rekli. Ali je to tako važno?«

»Zelo važno,« je s povdankom odgovorila Johana. »Možak ima v sebi ribjo kri. Ni je stvari, ki bi je ta človek ne zagrešil! Monty je zaslužil, da bi ga pretepla z bičem, ker naju je prepustil njegovi samovoljnosti. Oberzohna se ne bojim. Ta je že star. Toda oni drugi... Gurther uživa kokain in podobne stvari in je časih ves neumen. Monty mi je nekoč pripovedoval, da je mož, — beseda ji ni hotela z jezika — »morilec iz navade, človek, ki mori iz veselja do ubijanja.«

»Hotel vas je najbrže samo prestrašiti.«

»Počemu neki,« se je Hana razjezila. »Ostavite tega človeka v miru! Monty je najboljši fant na svetu! Jaz obožujem zemljo, po kateri hodi.«

Mirabela ji ni skušala ugovarjati.

Šele tedaj, kadar je njena tovarišica dobila histerične napade, ji je postalo nekoliko tesneje pri srcu. Njen edini up so bili »Trije pravičniki« — je bil Gonzalez. Vprašala se je, koliko mu je neki let. Časih se ji je videl zelo mlad. Časih spet je videla v njem starejšega gospoda. Bilo je zelo težko obdržati njegov obraz v spominu. Same sebe ni več razumela. Zakaj je tako pogosto mislila na Gonzaleza na način kakor misli mlada deklica na svojega draga? Pri tej misli jo je obliła rdečica.

Bilo bi ji v veliko zadoščenje, če bi bila vedela, kolikokrat so se Gonzalezove misli mudile pri deklici, ki je na toli čuden način stopila v njegovo življenje. Del tistega jutra je porabil s tem, da je pripenjal na steno veliko železniško karto Južne Anglije in večje dela kontinenta. Rdeča črta je pomenila pot iz Londona v Lizbono in Gonzalez se je baš pripravil, da prične na tej črti, južno od Pariza, zeleno zastavico, ko je v sobo pridrsal Manfred in jel opazovati njegovo početje.

»Južni ekspres je nekako tu-le,« je rekel Gonzalez, kakor na poslednjo izmed zelenih zastavic, »in sodim, da bo naš prijatelj dokaj prijetno in nemoteno dospel v Valladolid. Tam sem že naročil svojemu staremu prijatelju Miguelu Garciji, da ga prestreže in da ga vzame pod svojo zaščito na njegovem nadaljnjem potovanju proti zapadu, če se nam ne posreči, da bi kako prišli do letala. Brzjavka mora prispeti vsak čas. Kaj sem že hotel reči: Diepska policija je že prišla gospoda, ki ga je sredi kanala hotel vreči v morje, toda mož, ki mu je na postaji St. Lazare hotel iztrgati listnico, je še vedno svoboden.«

»Washington se je tem incidentom najbrže že privadil,« je rekel Manfred z usmevom.

Gonzalez se je okrenil. »Dober človek je ta Američan. Boljšega bi si skoro ne mogli izbrati. Ona ženska v vlaku je bil seveda Gurther. On je edini zločinec, kar sem jih doslej srečal, ki se zna uspešno preobleči.«

Darujte za pogorelce
v Gornjem Jezeru!

Kako je bil umorjen car Pavel I.

Iz življenja napol blaznega ruskega carja Pavla I. — V vrtincu dvornih intrig. — Z čarpo gardnega častnika zadržan carjev vrat.

V času, ko se ves kulturni svet spominja tragične smrti zadnjega ruskega carja iz vladarske rodbine Romanovih, bo čitatelje zanimalo, da je doletela slična usoda tudi carja Pavla I. L. 1796 je umrla slavna Katarina I., ki jo je nadomestil na prestolu njen sin Pavel I., in sicer samo zato, ker je Katarina umrla naglo smrti tako, da ni mogla izključiti sina od prestolona sledstva v prid svojemu nečaku. Spočetka je vladal Pavel I. dobro in modro. Skrbel je za red in mir v državi in tudi napram Poljakom je bil pustljiv, da bi ne prišlo do notranjih nemirov. Odpravil je tlako in resno si je prizadeval pomagati nižjim in srednjim slojem. Toda usoden je bil njegov nemirni duh, ki je gnal carja čisto v nasprotno smer. Pavel I. je bil suženj trenutnega razpoloženja in raznih fiksnih idej. Zato je izdal čisto odredbe, ki so si bistveno nasprotovale tako, da je zavladal v notranji politiki popoln kaos. Spočetka je bil še dokaj priljubljen, kajti tlačani-mužiki so vedeli, da hoče zboljšati njihov položaj. Pa tudi vojaki so ga imeli radi, ker je ravnal z njimi tako, kakor s častniki. Kmalu so ga pa začeli vsi sovražiti. Položaj kmetov se je še bolj poslabšal, trgovci so trpeli zavoljo njegove zunanje politike, vojaštvo je trpelo pomanjkanje, a dvorni krogi so komaj čakali, da se carja odkrižajo. Višji krogi, ki so prihajali z njim v stik, so se ga bali in se po pravici tresli pred njim, kajti car je čisto tak besnel, da dvorni krogi niso bili varni življenja. Mnogi so pobegnili iz dvora in se zatekli na svoja veleposilstva, da bi bili vsaj nekaj časa varni. Ni bilo skoraj dneva, da bi car kar na lepem ne spodil tega ali onega dostojanstvenika z dvora in ga za nameček še prav pošteno ozmerjal. Niti člani vladarske rodbine niso bili varni pred njim.

Največ sta trpela njegova sinova Aleksander in Konstantin, da o nesrečni carici sploh ne govorimo. Vicekancler grof Nikita Panin, mož širokega obzorja in redke uvidevnosti, učenec Katarine Velike, je prišel prvi do prepričanja, da je treba napraviti neznoznemu despotizmu konec. Hotel je carja enostavno odstraniti. Panin je bil vnet pristaš Anglije in zato je carja še bolj sovražil. Zdaj je znano, da je angleška diplomacija spretno izrabila nezadovoljstvo in odpor proti Pavlu I., da je bil z njeno pomočjo car odstranjen. Pavel I. je namreč sklenil pogodbo z Napoleonom in zato ga Anglija ni mogla trpeti na prestolu. Panin je najprej dokazoval carjeviču, da mora postati v interesu države in ljudstva očetov sovladar, toda Aleksander se je dolgo branil. Slednjič si

je dal dopovedati, kajti oče ga je na vse načine ponižal in sramotil. Proti pričakovanju je pridobil Panin za svoj načrt tudi vsemogočnega ministra policije grofa Petra Pahlena, ki ga je car neprestano zmerjal in mu opetovano celo pretil, da ga ubije. Da pridobe tudi carjevo gardo za prevrat, so zarotniki poklicali iz pregnanstva zadnjega Katerininega ljubčka M. Zubova, ki je imel neomejen vpliv med gardisti. Garda je bila takoj pripravljena odstraniti carja. Med gardnimi častniki se je kmalu javno govorilo o zaroti in dvornem prevratu. Zato ni čuda, da so prišle te govorice tudi do carja. Njegova druga žena mu je stala nad 20 let zvesto ob strani, ko je pa zvedela, da jo car vara z dvorno damo Zapukino, je prepustila moža njegovi usodi in se pridružila zarotnikom tem bolj, ker je bila zelo častihlepna in ker je sama reflektirala na prestol.

Ali je carica Marija Fedorova vedela, kakšna nevarnost preti njenemu možu? Vedela, toda zarota si je predstavljala drugače. Mislija je, da se ji posreči obnoviti slavno vladavo Katerine I. s tem, da bi zasedla prestol namesto neodobetnega in slabotnega Aleksandra. Car se pa za svari v zvestih dvorjanov ni zmenil. Zanašal se je na prerokovanje, da bo vladal srečno in dolgo, če pojde prva leta vladanja vse po sreči. Dvorni volhovi so mu povedali, da snuje rodbina zaroto in da ga hoče celo umoriti, toda car se za to ni zmenil. Odločilni korak so zarotniki dolgo odlašali po krivdi careviča Aleksandra, ker se ni mogel odločiti za nastop proti očetu. Slednjič je car sam pospešil svoj konec. Ko je prišel na carski dvor v posete 13letni princ Eugen Württembergski, se je carju tako priljubil, da je hotel določiti za prestolonaslednika, oba sina in ženo pa vtakniti v zapor. Car ni prikrival, da bodo morale pasti glave nekaterih dvornih dostojanstvenikov. V ta namen je poklical iz pregnanstva brutalnega Arakčeva, Panin je končno pregovoril careviča, ki ni ugovarjal odstranitvi krutega očeta, toda samo pod pogojem, da se carja nihče ne dotakne.

Pahlen je najel za umor carja generala Bennigsen, Hanoverčana, ki ga je car nekoč kruto razžalil. 22. marca 1801 je car pooblastil ministra policije, da lahko po svoji uvidevnosti aretira vse dvorne dostojanstvenike, pa tudi oba velika kneza in carico. Tedaj je Pahlen odredil, da mora biti car še isto noč odstranjen. Zvečer so se zarotniki temeljito okrepčali. Zlasti gardni častniki so ga imeli po bogati pojedini pošteno pod kapo. Da so bili trezni, bi se najbrž ne odločili za umor carja. Car je stanoval z rodbino v Mi-

hajlovski palači, obdani z globokim jarkom, polnim vode. Toda njegov pobočnik je bil sam med zarotniki in tako so morili lahko vdrti v carjevo palačo. Najprej so ubili nedolžnega kozaka, ki je stal v predsobi carjeve spalnice na straži. Nato je general Bennigsen odprl vrata spalnice, da bi mogel Zubov s štirimi gardnimi častniki vstopiti. Stopil je k postelji, ki je pa bila prazna, kajti car je slišal ropot v predsobi in se je skril v sami srajci za špansko steno. Bennigsen mu je sporočil, da ni več car in da je aretiran. Morda bi bilo ostalo pri tem, da se ni skušal car rešiti. Ker je slutil, da mu preti smrtna nevarnost, je hotel pobegniti v sosedno sobo. Bennigsen je pa zagradil pot carju, ki je skušal pahniti pijane častnike od vrat in pobegniti. Klical je na pomoč in ko so ga častniki zgrabili, je napel vse sile, da se jih otrese. V pretrganju s knezom Ježvilom je car padel. Zubov ga je prvi udaril z zlato dozo po sencih. To je bilo znamenje za umor. Gardni kapitan Skeretin je odvezal čarpo in zadržal z njo carju vrat. Tako so Pavla I. zadušili, ne da bi drugi zarotniki vedeli, kaj se je zgodilo.

Bennigsen je bil ta čas zunaj, kjer se je nenadoma začel ropot. Ko se je vrnil, je bil car že mrtev. Poklical je lakaje in jim sporočil, da je carja zadel kap. Prebrisani Pahlen se je skril v ozadju in je bil pripravljen aretirati careviča in zarotnike, če bi bil zara zrota izjalovila. Tako bi bil v carjevih očeh rehabilitiran in bogata nagrada za zvestobo bi mu ne ušla. Dal je poklicati carico, toda preden je prišla, se je Zubov že sestal s carevičem, ki je takoj podpisal proglas na narod, v katerem pravi, da se je odločil deliti prestol z očetom. V tem je pa službojuči častnik sporočil careviču, da je njegov oče že mrtev. Aleksandra je ta vest globoko pretresla. Plakal je, dočim ga je dvorna straža pozdravljala kot carja Aleksandra. Z bratom Konstantinom je odšel takoj v kapelico carske palače, kjer je ves bled in objokan sprejmal prisego višjih uradnikov in generalov. Tudi carica je odšla v palačo v nadi, da se bo ljudstvo zavzelo za njo in da zasede prestol. Toda povsod je naletela na hladno sprejem in mirno je morala gledati, kako so zarotniki posadili na prestol Aleksandra. Čim se je raznesla vest o prevratu, je zavladala med ljudstvom nepopisna radost. Ljudje so se pozdravljali in poljubljali. Kakor da se že dolgo niso videli. Za vdovelo carico se ni nihče zmenil. Aleksander je moral hoče noče izgnati vse častnike, ki so sodelovali pri umoru njegovega očeta. Kmalu je odstranil s dvora tudi Pahlen in Zubova. Sam spretni Nemec Bennigsen se je obdržal na krmilu in je hitro napredoval, ker se je znal prikupiti častihlepni vdovi-carici.

Tako je končal blazni despot, suženj svojih strasti, ki je kot vsemogoč ni beli car zdaj plakal in jadoval, zdaj zopet besnel in moril.

KNJIGE, BROŠURE, CASOPISE, VSAKOVRSNE TISKOVINE ZA DRUŠTVA, POSETNICE, OSMRTNICE I.T.D. I.T.D. IZDELUJE LIČNO. HITRO IN POCENI

NARODNA TISKARNA

v LJUBLJANI KNAPOVA ULICA 11

Naznanilo preselitve.

Dovoljujem si sporočiti, da sem preselil knjigovoznico in trgovino z gasilnimi ter galanterijskimi predmeti iz Gajeve ulice

v Gradišče štev. 10
(poslopje Kranjske hranilnice)

Zagotavljam najtočnejšo in najsolidnejšo izvršitev vsakega dela ter prosim cenj. naročnike, da mi ohranijo tudi nadalje svojo blago naklonenost.

S spoštovanjem

H. ZUPAN

146

Ljubljana, Gradišče 10

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne — 15 letna garancija — Vezenje se počuje pri nakupu brezplačno. PISALNI STROJI »ADLER« KOLESA iz prvih tovarn »Dürkopp« »Stryia« »Waffenrad« (Orožno kolo) — PLETILNI STROJ vedno v zalogi — Posamezni deli koles in šivalnih strojev — Daje se tudi na obroke — Ceniki franco in zastoni

IVAN JAX i SIN LJUBLJANA, Gosposvetska 2

Ni zdravila brez dobre prebave!

Ali čutite pritisk in napetost v želodcu po jedi, kislo okus v ustih? Ali trpite za zaprtostjo, omotičnostjo, pomanjkanjem spanja? Ali vas muči glavobol, bolečine v želodcu in dihalih? Ali imate izpuščaje, mozolje na stali zaradi »slabe prebave«? — Pripravite se tudi vi da preizkusite zdravilo: specialiteta »FIGOL« — učinkovito ureja prebavo in vam vrača zdravje »FIGOL« se dobiva po vseh lekarnah izdeluje ga na razpoložljivi pošti s povzetenjem z navodilom vred lekarna dr. Z. SEMELIC Duhovnik 2

Izvirni zabojček s 3 steklenicami 105 Din. z 8 steklenicami 245 Din. Ena steklenica z omotom in poštino 40 — Din.

Številne zahvalnice o uspešnem delovanju FIGOL — d. Semelice Duhovnik

Šivilja

izurjena, išče začetne službe evngre šivat tudi na dom. Ponudbe na upravo lista pod »Šivilja«/1449.

Passeport

izgubljen od Boh. Bistrice dne 15. 8. s šofersko izkaznico, izdano v Zagrebu. Prosim poštenega najditelja, da se javi proti nagradi na P. Čuk, Cankarjevo nabr. 5. 1462

Večdružinsko hišo

v Ljubljani kupim in plačam takoj. Posredovalci izključeni. Ponudbe z navedbo cene na upravo »Slov. Naroda« pod »Večdružinska hiša«/1450.

Trgovski pomočnik

vojaščin prost izurjen v mešani trgovini, išče službo v mestu, evngre tudi za skladiščnika. Nastop 1. septembra. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Dober prodajalec«/1464.

Preprosto sobico

s celo oskrbo v Šiški v bližini drž. kolodvoza išče soliden gospod. Ponudbe na upravo lista pod »Železničar«/1463.

Prodaja se

železna postelja. — Naslov v upravi lista.

Znamke

večja množina, takoj na prodaj. — Dopise pod »Znamke« na upravo »Slov. Naroda« 1425

Frizerko

resno, perfektno moč, sposobno za voditelja, iščem. Plača po dogovoru. Ponudbe na salon F. Duič, Slavovska Požega. 1437

Mlad gospod

zmožen tudi nemškega jezika išče službo in kasneje ali sluge. Nastop lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Pošten« 1452

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

146

Potrta globoke žalosti naznanjam v svojem in v imenu vseh sorodnikov pretužno vest, da je moj iskreno ljubljani soprog, brat, stric in svak, gospod

Fran Pavlič

hišni posestnik in želez. vpokojenec

dne 17. t. m. po kratkem, mukepolnem trpljenju nenadoma boguvdano preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v nedeljo, dne 19. avgusta 1928 ob ¼ 4 uri popoldne od doma žalosti Poljanska cesta št. 9 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 17. avgusta 1928.

ZALUJOČA SOPROGA MARIJA PAVLIČ.